

Luotu 30.8.2018
Viimeisin päivitys 26.2.2021

Iisalmen kaupungin toimintamalli sisäilma-asioissa

Taustaa

Ihminen viettää lähes 90 prosenttia ajastaan sisätiloissa. Suurimman osan tästä ajasta ihminen viettää yleensä kotonaan, mutta merkittävä osa sisätiloissa vietetystä ajasta kuluu myös muualla, esimerkiksi työpaikalla tai julkisissa palvelurakennuksissa.

Hyvälaatuinen sisäilma tukee hyvinvointia ja jaksamista, käyttäjät ovat siihen tyytyväisiä eikä siitä aiheudu käyttäjille terveydellisiä haittoja. Terveellinen sisäilma on hajutonta, pölytöntä, vedotonta, lämpötilaltaan miellyttävää ja melutonta eikä se sisällä mitään haitallisia aineita.

Huono sisäilma voi aiheuttaa monenlaisia oireita. Oireet voivat olla limakalvojen ja hengitysteiden ärsytysoireita tai yleisoireita, kuten päänsärkyä. Tyypilliset sisäilmaoireet ovat siis hyvin tavallisia oireita, jotka voivat johtua monesta muustakin syystä kuin huonosta sisäilmasta. Vakavan oireilun syiden selvittäminen on terveydenhuollon ammattilaisten tehtävä. Rakennukseen liittyvät selvitykset ovat puolestaan kiinteistönomistajan vastuulla. Sisäilman laatua voidaan selvittää vain rakennusta tutkimalla. Sisäilmatilanteen selvittäminen on hankalaa, koska suorat mittaus- ja arviointimenetelmät puuttuvat. Olosuhde- vai sisäilmahaittojen tutkiminen on ongelmallista myös siksi, että syy-seuraussuhteiden osoittaminen on epävarmaa. Tällä hetkellä ei ole käytettävissä sellaista lääketieteellistä tutkimusta, jonka perusteella voidaan varmuudella ja yksiselitteisesti osoittaa ihmisen oireiden johtuvan rakennuksen sisäilmasta. Juuri nämä asiat tekevät olosuhdehaittojen ratkaisemisesta haastavan tehtävän, jossa onnistuminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä.

Sisäilmasta johtuva sairastuminen ja oireilu ovat yksilöllisiä. Yksi sairastuu jo lyhyen altistumisen jälkeen, toinen saa vain lieviä oireita ja kolmas ei oireile lainkaan. Altistumisen alkuvaiheessa olosuhdehaittoihin liittyvät oireet yleensä helpottavat tai häviävät, kun ihminen poistuu niitä aiheuttavasta tilasta. Vakavasti sairastuneet voivat saada oireita myös muissa rakennuksissa kuin mistä altistus on peräisin. He voivat lisäksi herkistyä esimerkiksi hajuille ja kemikaaleille.

Kohdekohtainen moniammatillinen sisäilmatyöryhmä

Olosuhdehaittojen monitahoisen luonteen takia on tarpeen, että sisäilmatilanteen ratkaisu alistetaan kohdekohtaiselle moniammatilliselle sisäilmatyöryhmälle. Tämä

Luotu 30.8.2018
Viimeisin päivitys 26.2.2021

työryhmä toimii sisäilmatilanteen käsittelyelimenä. Ryhmän tehtävänä on luoda suunnitelma sisäilmatilanteen ratkaisemiseksi, seurata ja ohjata suunnitelman toteuttamista sekä vastata sisäilmaan liittyvästä tiedotuksesta. Kohdekohtaisen moniammatillisen sisäilmatyöryhmän ohjeellinen kokoonpano on seuraava:

- Työterveyden edustus; työterveyslääkäri ja/tai työterveyshoitaja
- Työkykykoordinaattori
- Työsuojelun edustus; työsuojelupäällikkö ja kohteen työsuojeluvaltuutettu
- Terveysturvaviranomaisen edustus; ympäristöterveystarkastaja
- Käyttäjäorganisaation edustus; nimetään tapauskohtaisesti
- Toimitilat -vastualueen edustus; nimetään tapauskohtaisesti
- Muut mahdolliset jäsenet; nimetään/kutsutaan tapauskohtaisesti. Esim. oppilaitosten kouluterveydenhuolto ja opiskeluhoito

Kohdekohtaisen moniammatillisen sisäilmatyöryhmän koollekutsujana toimii työkykykoordinaattori, puheenjohtajana Toimitilat -vastualueen edustaja ja sihteerinä käyttäjäorganisaation edustaja. Työryhmä voi tarvittaessa kutsua kokouksiinsa kuultavaksi muita asiantuntijoita ja henkilöitä.

Sisäilma-asioiden ohjausryhmä

Yleisemmällä tasolla Iisalmen kaupungin sisäilma-asioita käsittelee kaupungin sisäilma-asioiden ohjausryhmä. Ohjausryhmän tehtäviin kuuluvat muun muassa toimintamallin käyttöön liittyvä tiedotus, toimintamallin noudattamisen ja toimivuuden seuranta, toimintamallin päivittäminen ja kehittäminen, kaupungin rakennusten sisäilmatilanteen säännöllinen seuranta, ennaltaehkäisevän toiminnan koordinointi sekä yhteydenpito eri sidosryhmien välillä. Ohjausryhmä raportoi kaupungin rakennuskannan sisäilma-asioiden tilasta tekniselle lautakunnalle ja kaupunginhallitukselle kaksi kertaa vuodessa. Ohjausryhmä kokoontuu 2-3 kertaa vuodessa tai tarvittaessa ja sen kokouksista laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirjat lähetetään tiedoksi kaupunginhallitukselle, tekniselle lautakunnalle, sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle sekä kaupungin yhteistyöryhmälle. Ohjausryhmän kokoonpano on seuraava:

- Teknisen toimialan toimialajohtaja
- Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja
- Toimitilat vastualueen edustus
- Rakennustarkastaja
- Työkykykoordinaattori
- Terveysturvaviranomaisen edustus; ympäristöterveystarkastaja
- Työsuojelun edustaja; valtuutetut nimeävät keskuudestaan edustajan vuosittain
- Työterveyden edustus; työterveys nimeää edustajansa vuosittain

Luotu 30.8.2018
Viimeisin päivitys 26.2.2021

Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii Toimitilat vastualueen johtaja ja sihteerinä työkykykoordinaattori. Ohjausryhmä voi kutsua kokouksiinsa kuultavaksi muita asiantuntijoita ja tai henkilöitä tarvittaessa.

Sisäilmaprosessit

Olosuhdehaitan epäilyvaihe

Yleistä:

Kun kiinteistön käyttäjä havaitsee kiinteistössä näkyvän vaurion, poikkeavan hajun tms. epäkohdan ja haluaa ilmoittaa tästä eteenpäin, tulee hänen olla yhteydessä kiinteistön yhteyshenkilöön. Kouluissa yhteyshenkilönä toimii koulun rehtori/johtaja, päiväkodeissa päiväkodin johtaja ja muissa kiinteistöissä erikseen nimetty yhteyshenkilö, jonka yhteystiedot ovat esillä kiinteistön ilmoitustaululla. Yhteyshenkilö

Luotu 30.8.2018
Viimeisin päivitys 26.2.2021

tai havainnon tehnyt henkilö itse tekee havainnosta kiinteistöhuoltokutsun (intran etusivu - Linkit sovelluksiin).

Kun työntekijä oireilee:

Oireileva työntekijä ilmoittaa toimintayksikkönsä esihenkilölle epäilevänsä, että oireet johtuvat työpaikan sisäilmaolosuhteista. Toimintayksikön esihenkilö ohjaa oireilevan työntekijän työterveyshuoltoon. Työntekijä pyytää lääkärin lausunnon olosuhdehaittailmoituksen liitteeksi. Lääkärin lausunnon tarkoitus on saattaa työntekijän oireilu työnantajan tietoon.

Toimintayksikön esihenkilö laatii yhteistyössä oireilevan työntekijän kanssa ilmoituksen olosuhdehaittaepäilystä *liitteessä 1* olevalle lomakkeelle ja toimittaa lomakkeen sekä lääkärinlausunnon kaupungintalon kirjaamoon. Kirjaamo kirjaa ilmoituksen lääkärinlausuntoineen ja lähettää sen toimeksiantona Toimitilat-vastuualueen sisäilma-asioista vastaavalle ja tiedoksi myös organisaation työsuojeluvaltuutetulle sekä yksikön esihenkilölle. Jos kyseessä on kaupungin työntekijä, kirjaamo toimittaa asiakirjat tiedoksi myös kaupungin työkykykoordinaattorille. Kun kyseessä on vuokratila, välitetään tieto tulleesta ilmoituksesta kaupungin isännöitsijälle, joka on yhteydessä yksikön esihenkilöön ja vuokranantajaan. Jos oireilu on voimakasta eikä oireilua ole voitu terveydenhoidollisin toimenpitein helpottaa, pyrkii työnantaja yksilöllisin ratkaisuin tukemaan työntekijän mahdollisuuksia työn tekemisen jatkamiseen.

Kun koulun oppilas oireilee:

Oireileva oppilas tai hänen huoltajansa ilmoittaa opettajalle epäilevänsä, että oireet johtuvat koulun sisäilmasta. Opettaja ohjaa oireilevan oppilaan / huoltajan olemaan yhteydessä terveydenhuoltoon, josta pyydetään lääkärin lausunto olosuhdehaittailmoituksen liitteeksi. Lääkärin lausunnon tarkoitus on saattaa oppilaan oireilu rehtorin tietoon.

Rehtori/koulunjohtaja laatii ilmoituksen olosuhdehaittaepäilystä *liitteessä 1* olevalle lomakkeelle ja toimittaa lomakkeen kaupungintalon kirjaamoon. Kirjaamo kirjaa ilmoituksen lausuntoineen ja lähettää sen toimeksiantona Toimitilat -vastuualueen sisäilma-asioista vastaavalle ja tiedoksi myös terveydensuojeluviranomaiselle. Kun kyseessä on vuokratila, välitetään tieto tulleesta ilmoituksesta lisälmen kaupungin isännöitsijälle, joka on yhteydessä yksikön esihenkilöön ja vuokranantajaan. Jos oireilu on voimakasta eikä oireilua ole voitu terveydenhoidollisin toimenpitein helpottaa, pyrkii koulu yksilöllisin ratkaisuin tukemaan oppilaan mahdollisuuksia koulutyön jatkamiseen.

Kun varhaiskasvatuksessa oleva lapsi oireilee:

Oireilevan lapsen huoltaja ilmoittaa päiväkodin johtajalle epäilevänsä, että oireet johtuvat päiväkodin sisäilmasta. Päiväkodin johtaja ohjaa huoltajaa olemaan yhteydessä terveydenhuoltoon, josta pyydetään lääkärin lausunto olosuhdehaittailmoituksen liitteeksi. Lääkärin lausunnon tarkoitus on saattaa lapsen oireilu päiväkodin johtajan

Luotu 30.8.2018
Viimeisin päivitys 26.2.2021

tietoon.

Päiväkodin johtaja laatii ilmoituksen olosuhdehaittaepäilystä *liitteessä 1* olevalle lomakkeelle ja toimittaa lomakkeen kaupungintalon kirjaamoon. Kirjaamo kirjaa ilmoituksen lausuntoineen ja lähettää sen toimeksiantona Toimitilat -vastuualueen sisäilma-asioista vastaavalle ja tiedoksi myös terveydensuojeluviranomaiselle. Kun kyseessä on vuokratila, välitetään tieto tulleesta ilmoituksesta kaupungin isännöitsijälle, joka on yhteydessä yksikön esihenkilöön ja vuokranantajaan. Jos oireilu on voimakasta eikä oireilua ole voitu terveydenhoidollisin toimenpitein helpottaa, pyrkii varhaiskasvatus yksilöllisin ratkaisuin tukemaan lapsen mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa jatkamiseen.

Kun muu käyttäjä oireilee:

Oireileva henkilö ilmoittaa kaupungin isännöitsijälle epäilevänsä, että oireet johtuvat toimitilan sisäilmasta. Alaikäisen puolesta ilmoituksen tekee hänen huoltajansa. Oireileva henkilö hakeutuu tarvittaessa lääkäriin, jolta pyytää lääkärin lausunnon olosuhdehaittailmoituksen liitteeksi. Lääkärin lausunnon tarkoitus on saattaa henkilön oireilu kaupungin tietoon.

Isännöitsijä laatii ilmoituksen olosuhdehaittaepäilystä *liitteessä 1* olevalle lomakkeelle ja toimittaa lomakkeen kaupungintalon kirjaamoon. Kirjaamo kirjaa ilmoituksen lausuntoineen ja lähettää sen toimeksiantona Toimitilat -vastuualueen sisäilma-asioista vastaavalle ja tiedoksi myös terveydensuojeluviranomaiselle.

Vaihe 1: Esiselvitykset – Alustava tilannearvio olosuhdehaitasta

Toimitilat-vastuualueen kunnossapitopäällikkö nimeää tarkastusryhmän, joka tekee kohteeseen tarkastuksen. Kunnossapitopäällikkö sopii toimintayksikön esihenkilön kanssa tarkastuksen aikataulun ja esihenkilö tiedottaa tarkastuksesta toimintayksikössään. Tarvittaessa kunnossapitopäällikkö hankkii ryhmän tueksi rakennusterveysasiantuntijoita.

Tarkastusryhmä suorittaa kohteessa tarkastuksen olosuhdehaitan yksilöimiseksi ja syyn löytämiseksi. Samassa yhteydessä tarkastellaan tarvittaessa myös kiinteistön siivouksen laatua. Siivouksen laatutason selvityksestä vastaa kaupungin siivoustyönohjaaja.

Hyvä tavoiteaika tarkastustoimenpiteiden käynnistämiseksi on 2 viikkoa ilmoituksen vastaanottamisesta. Tarkastusryhmä yhdessä toimintayksikön esihenkilön kanssa ratkaisee, onko tarpeen täyttää rakennuksen sisäympäristön havaintolomakkeet (liite 2). Työpaikan esihenkilö organisoii havaintolomakkeiden täyttämisen ja toimittaa täytetyt lomakkeet kaupungintalon kirjaamoon.

Luotu 30.8.2018
Viimeisin päivitys 26.2.2021

Tyypillisesti esiselvitysaihe on kestoaltaan noin 1,0 – 1,5 kuukautta.

Vaiheen 1 lopputuloksena määritetään vaihtoehtoiset jatkotoimenpiteet:

- Mikäli olosuhdehaitan aiheuttaja on saatu selville ja se on sellainen, että se voidaan korjata helposti ja nopeasti jo vaiheen 1 yhteydessä, edetään suoraan vaiheeseen 4 eli seurantavaiheeseen. Tässä tapauksessa seurantavaiheessa noudatetaan ns. kevennettyä seurantamenettelyä. Kevennetyn seurantamenettelyn sisällön harkitsevat tapauskohtaisesti yhteistyössä Toimitilat -vastuualueen kunnossapitopäällikkö ja kaupungin työkykykoordinaattori.
- Mikäli olosuhdehaitan aiheuttaja on saatu selville, mutta sen korjaaminen edellyttää erillistä korjaussuunnittelua ja merkittäviä korjaustoimenpiteitä, siirrytään vaiheeseen 3 tavoitteet, suunnittelu ja toteutus. Tässä tapauksessa työkykykoordinaattori kutsuu koolle kohdekohtaisen moniammatillisen sisäilmatyöryhmän.
- Mikäli olosuhdehaitan aiheuttajaa ei ole saatu selville ja sen selvittämiseksi tarvitaan jatkotutkimuksia ja -selvityksiä, siirrytään vaiheeseen 2 Selvitykset ja ongelman määrittely. Tässäkin tapauksessa työkykykoordinaattori kutsuu koolle kohdekohtaisen moniammatillisen sisäilmatyöryhmän.

Toimintayksikön esihenkilö ja tarkastusryhmä sopivat ja vastaavat viestinnästä ja tiedottamisesta vaiheen 1 aikana.

Vaihe 2: Selvitykset ja ongelman määrittely

Tarkempiin selvityksiin joudutaan niissä tapauksissa, joissa olosuhdehaitan aiheuttajaa ei ole saatu selville esiselvityksissä. Tässä vaiheessa korostuu työkykykoordinaattorin kokoon kutsuman kohdekohtaisen moniammatillisen sisäilmatyöryhmän rooli.

Kohdekohtainen moniammatillinen sisäilmatyöryhmä:

- Määrittelee ryhmän toiminnan tavoitteet.
- Määrittelee ryhmän eri osapuolten roolit ja vastuut.
- Sopii viestinnän ja tiedottamisen työnjaosta ja toteuttamisesta.
- Selvittää/selvityttää sisäilmaongelman laajuuden ja aiheuttajan. Käyttää selvitystyössä apunaan pätevyysvaatimukset täyttävää rakennusterveysasiantuntijaa olosuhdehaitan virallisena puolueettomana lausunnonantajana ja tarvittavia tutkimusmenetelmiä.

Luotu 30.8.2018
Viimeisin päivitys 26.2.2021

- Tekee/teettää ehdotuksen korjaus- ja jatkotoimenpiteistä.
- Tekee/teettää tilojen käytön ja terveydellisen riskin arvioinnin.
- Ehdottaa tarvittavia käyttäjien suojaustoimia.
- Ehdottaa tarvittaessa siirtymistä väistötiloihin.

Sisäilmatyöryhmä päättää, onko tarpeen teettää laajempaa kyselyä olosuhdehaittaepäilyn laajuuden ja tyypin selvittämiseksi. Jos on, työpaikan esihenkilö teettää yhteistyössä työterveyden ja työsuojelun kanssa kaikille ko. toimipisteen työntekijöille oirekyselyn. Käytettävän oirekyselymallin valitsee sisäilmatyöryhmä tapauskohtaisesti. Eräs yleisesti käytetty kyselymalli on esimerkiksi Örebro – kysely. Koululaisten ja varhaiskasvatuksessa olevien lasten kohdalla voidaan soveltaa esimerkiksi THL:n kehittämiä huoltajille kohdennettuja kyselyjä.

Toimitilat -vastuualue toteuttaa tarvittavat suojaustoimet, kuten esimerkiksi järjestää akuutit korjaukset, hankkii ilmanpuhdistimet, säätää rakennuksen painesuhteet jne.

Kustannuksiltaan merkittävässä kohteissa Toimitilat -vastuualue toteuttaa päätöksentekoa varten vertailulaskelmat korjauskustannuksista ja muista tilanhankintamuodoista.

Vaiheen 2 lopputuloksena syntyy päätös siitä, edetäänkö prosessissa vaiheeseen 3 vai ei. Kysymykseen voi siis tulla myös rakennuksesta luopuminen, jolloin sisäilmatilanteen ratkaisuprosessi päättyy ja siirrytään erilliseen tilanhankintaprosessiin. Kysymykseen voi tulla myös tilanne, jossa käyttäjät oireilevat, vaikka rakennusta tutkittaessa sen on todettu olevan olosuhteiltaan kunnossa. Tällaisessa tilanteessa sisäilmatyöryhmä suunnittelee tarvittaessa kohteeseen soveltuvan olosuhteiden jatkoseurannan, jonka tavoitteena on varmistaa rakennuksen toimivuus.

Vaihe 3: Tavoitteet, suunnittelu ja toteutus

Kun on tehty päätös tilojen korjaamisesta, vie Toimitilat -vastuualue korjaushanketta/ korjausprojektia eteenpäin teknisen toimialan normaalin hanke- ja projektiohjeistuksen mukaisesti. Mikäli korjausten ajaksi tarvitaan väistötiloja, vastaa niihin liittyvistä järjestelyistä Toimitilat -vastuualueen isännöitsijä.

Kohdekohtaisella moniammatillisella sisäilmatyöryhmällä on tärkeä rooli myös tässä vaiheessa. Sisäilmatyöryhmän tehtävänä on varmistaa, että kaikki prosessin aiemmissa vaiheissa kerätty olennainen tieto on korjaussuunnittelijoiden käytössä.

Korjaushankkeiden suunnittelu- ja työmaakokouksiin kutsutaan mukaan käyttäjäorganisaation edustus sekä tarvittaessa myös muita tahoja kohdekohtaisesta moniammatillisesta sisäilmatyöryhmästä. Korjaukset suunnitellaan ja toteutetaan Terve

Luotu 30.8.2018
Viimeisin päivitys 26.2.2021

Talo – periaatteita noudattaen. Pieniä korjauksia lukuun ottamatta korjaushankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään rakennusterveysasiantuntijaa. Korjausmenetelmästä riippuen toteutusvaiheessa voi olla tarpeen tehdä laadunvarmistusmittauksia ja tutkimuksia.

Korjattavissa toimitiloissa olevan irtaimiston pois siirtäminen/mahdollinen säilyttäminen/mahdollinen käytöstä poistaminen tapahtuu käyttäjäorganisaation ja Toimitilat – vastuualueen yhteistoimintana. Irtaimiston siirrossa pääsääntönä on, että käyttäjäorganisaatio huolehtii irtaimiston pakkaamisesta ja Toimitilat –vastuualue sen siirtämisestä ja säilyttämisestä. Mikäli irtaimistoa aiotaan palauttaa tiloihin korjauksen jälkeen, on irtaimisto puhdistettava huolellisesti liitteessä 3 olevien ohjeiden mukaisesti. Irtaimiston puhdistamisen järjestämisestä vastaa Toimitilat-vastuualue. Kiinteistönhoitopäällikkö ja siivoustyönohjaaja antavat tarvittaessa lisäohjeistusta asiaan liittyen. Käyttäjäorganisaatio vastaa yksikön pientarvikkeiden, mappien ja papereiden ym. säilyttämisestä/hävittämisestä.

Tiedotusvastuu korjausten edistymisestä, valmistumisesta ja onnistumisen varmistamiseksi tehtävistä seurantatoimenpiteistä kuuluu korjausvaiheessa Toimitilat – vastuualueelle.

Vaihe 4: Onnistumisen arviointi ja seuranta

Kun olosuhdehaitta on saatu korjattua, siirrytään arviointi- ja seurantavaiheeseen. Seurantavaiheessa käyttäjille tehdään tarvittaessa oirekysely. Oirekysely toteutetaan aikaisintaan 6 kk korjauksen valmistumisesta. Kysely tulee tehdä samaan vuodenaikaan kuin vaiheessa 2 tehty kysely. Kohdekohtainen moniammatillinen sisäilmatyöryhmä valitsee käytettävän oirekyselymallin tapauskohtaisesti. Vaiheessa 4 on suositeltavaa käyttää samaa kyselyä kuin käytettiin vaiheessa 2. Eräs yleisesti käytetty kyselymalli on esimerkiksi Örebro – kysely. Koululaisten ja varhaiskasvatuksessa olevien lasten kohdalla voidaan soveltaa esimerkiksi THL:n kehittämiä huoltajille kohdennettuja kyselyjä.

Arviointi- ja seurantavaiheessa sisäilmatyöryhmä käy läpi oirekyselyn tulokset ja päättää jatkotoimenpiteistä. Ryhmä arvioi prosessin onnistumista ja tarkistaa, ovatko kaikki sisäilmatyöryhmän asettamat tavoitteet täyttyneet. Jos seurantavaiheessa tehtävän oirekyselyn tulokset viittaavat edelleen sisäilmaongelmaan, siirrytään prosessissa takaisin vaiheeseen 2.

Arviointi- ja seurantavaiheessa tiedotuksesta vastaa sisäilmatyöryhmä. Ryhmä tiedottaa tilojen käyttäjiä ja eri sidosryhmiä seurantatoimenpiteiden tuloksista ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä. Tiedottamisessa tuodaan esille seuraava perusperiaate:

”Sisäilmakorjausten yleisenä tavoitteena on, että tiloissa olleen

Luotu 30.8.2018

Viimeisin päivitys 26.2.2021

olosuhdehaitan korjausten ja poistamisen jälkeen kohdetilat ovat terveelliset ja turvalliset tilojen käyttäjille ja että kaikki käyttäjät voivat jatkaa toimintaa korjatuissa tiloissa. Työterveyslaitoksen mukaan käytäntö on kuitenkin osoittanut, ettei perusteellisinkaan tilojen korjaus ja puhdistus välttämättä puhdistaa tiloja riittävän puhtaaksi herkimmille yksilöille, vaan oireet saattavat palata tiloihin palattaessa. Tähän perustuen tilojen korjausten voidaan katsoa onnistuneen, vaikka yksittäiset herkimmät henkilöt eivät voisi tiloihin palatakaan”.

Arviointi- ja seurantavaiheen kesto on yleensä vähintään 1 vuosi. Vaiheen loputtua päättyy myös kohdekohtaisen moniammatillisen sisäilmatyöryhmän toiminta. Korjausmenetelmästä riippuen seurantavaiheessa voi olla tarpeen tehdä laadunvarmistusmittauksia ja tutkimuksia myöhemminkin.

Viestintä

on onnistuneen sisäilmaprosessin yksi menestystekijä.

Viestintää on hyvä tehdä tilanteesta säännöllisesti, vaikka varsinaista uutta kerrottavaa ei olisikaan. Viestinnällä rakennetaan luottamusta tilojen käyttäjien ja ongelmatilannetta hoitavien välillä. Huono tai puutteellinen viestintä voi jättää epäluulon esim. korjaustoimenpiteiden onnistumisesta. Aktiivisella viestinnällä estetään tai oikaistaan huhuja ja rauhoitetaan tilannetta. Tiedottaminen pohjautuu olemassa oleviin aikatauluihin, selvityksiin ja tutkimuksiin, asiantuntija-arvioihin ja suunnitelmiin. Tiedossa olevista asioista viestitään avoimesti ja suunnitteilla olevista asioista pyritään antamaan ainakin suuntaa antava aikataulu. Tuodaan avoimesti esille myös se, jos vielä ei tiedetä. Jos viestintä jää tekemättä näyttäytyy se tilojen käyttäjille siten, että asioille ei tehdä mitään, vaikka todellisuudessa taustalla tapahtuisikin paljon erilaisia asioita. Viestinnän toteutuksesta vastaa toimitilat-vastuualue yhteistyössä kaupungin viestinnän asiantuntijan ja yksikön esihenkilön kanssa.

Toimintamalliin liittyvät dokumentit löytyvät samalta nettisivulta kuin toimintamalli

- Ilmoitus olosuhdehaittaepäilystä
- Rakennuksen sisäympäristön havaintolomake
- Ohje siivouksen ja irtaimiston puhdistukseen kosteus- ja homevauriokorjauksen jälkeen

Työryhmä:

Kari Nissinen, Sami Antikainen, Pirjo Kaisanlahti, Kari Hyyryläinen, Matti Rönkkö ja Raija Tyyskä